

Vihreän siirtymän investointien vauhdittaminen

ELY/AVI Y-johtajien kokous 7.6.2022

Mitä?

Kehysriihessä 2022 tehdyillä kirjauksilla vauhditetaan Vihreän siirtymän investointeja, erityisesti uusiutuvan energiantuotannon hankkeita.

<https://vnk.fi/-/hallituksen-julkisen-talouden-suunnitelma-vuosille-2023-2026-linjauksia-suomen-tulevaisuuden-kestavan-kasvun-ja-turvallisuuden-takaamiseksi>

Miksi?

- Ilmasto- ja muiden ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi
- Venäjän fossiilienergiasta vapautumiseksi
- Energiaomavaraisuuden ja huoltovarmuuden lisäämiseksi
- Kilpailukyvyn ja investointien lisäämiseksi

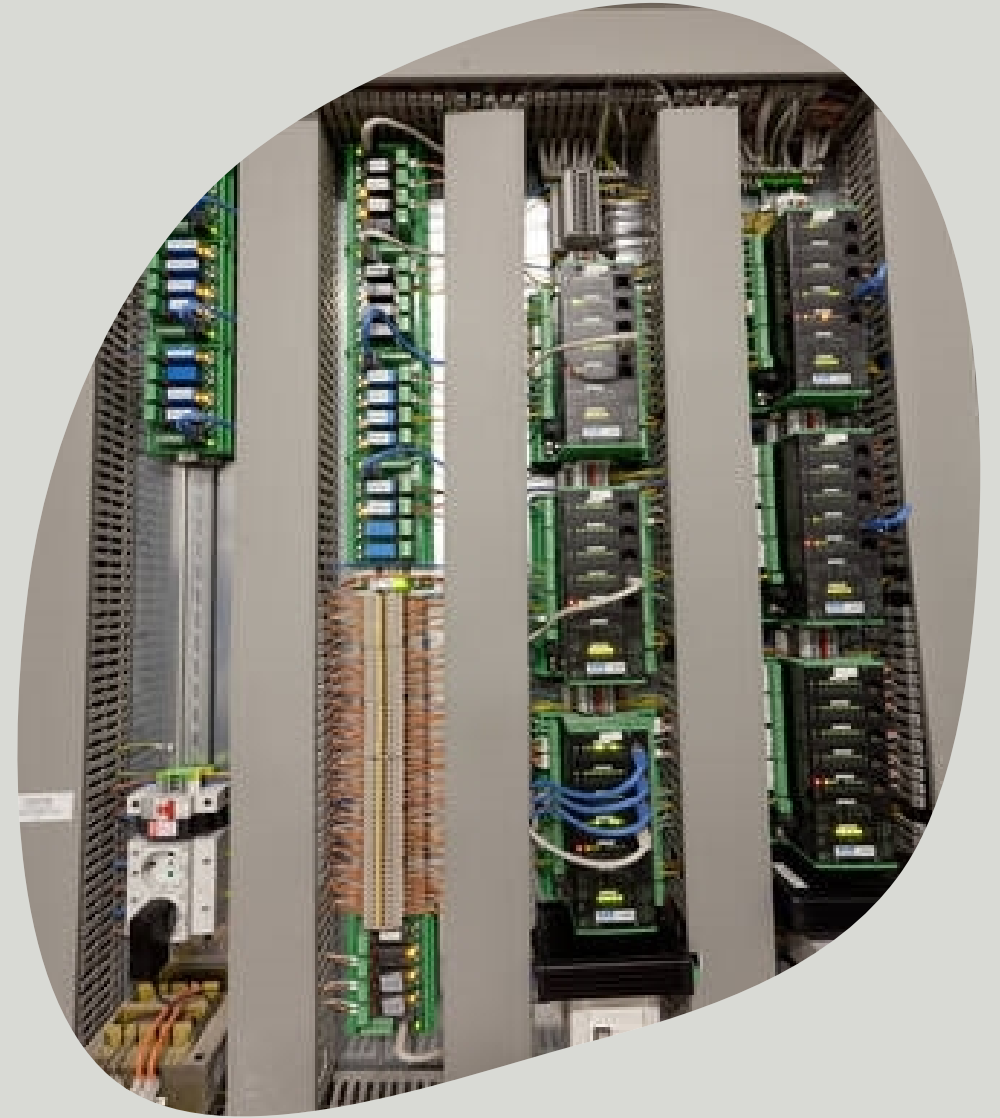

Miten?

- HE ”Etusija/kiireellisyyslaki”
- HE ”Yhteistyö-§” YSLiin
- HE ASKO-lain muutos
- Lisäresursseja lupaviranomaisille (AVI, ELY, TUKES) sekä hallinto-oikeuksille
- Avustuksia kunnille ja maakuntien liitoille (mm. tuulivoima)
- Määrärahaa digitalisaatioon
- Vaikuttavuuden seuranta (mm. < 12 kk tavoite)
- Ennakollinen suunnittelu ja neuvonta
- Jatketaan Y-vastuualueiden tehtävien erikoistumista ja keskittämistä
- Tarkastellaan aluehallinnon tehtävien organisoitumisen vaihtoehtot

**Kehysriihen kirjausten
toimeenpano on koko Y-
konsernille haaste ja
näytön paikka!**

Toimeksianto hallituksen esityksille

- Hallituksen kehysriihi 04/2022 ja julkisen talouden suunnitelma 2023-2026:
 1. Vihreän siirtymän investointeja vauhditetaan valmistelemalla niitä koskevien investointien **määräaikainen etusija** lupakäsittelyssä. Tarkentava kirjaus säädösmuutoksesta pöytäkirjassa.
 2. Yhteydenpitoa ja tiedonvaihtoa aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten välillä tehostetaan ympäristönsuojelulakia muuttamalla.
- Tarkentava pöytäkirjaus: *Vihreän siirtymän investointeja vauhditetaan valmistelemalla niitä koskevien investointien määräaikainen etusija lupakäsittelyssä. Yhteydenpitoa ja tiedonvaihtoa viranomaisten kesken tiivistetään lainsäädännön muutoksilla. Voimavaroja lisätään lupa- ja muihin hallinnollisiin menettelyihin, hallintotuomioistuimille ja digitalisaatioon [...].*
- Liitteen jatkomäärittely: *Valmistellaan ehdotus ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain muuttamiseksi siten, että tiettyjä vihreän siirtymän investointeja koskevien ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupahakemusten käsittely saisi määräaikaisesti 2022-2025 etusijan aluehallintovirastojen lupa-asioiden käsittelyssä. Aluehallintovirasto antaisi etusijan DNSH-periaatteen huomioiville uusiutuvan energian, vähähiilisen vedynvalmistuksen, hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen sekä akkuklusterin hankkeille. (YM). Samalla valmistellaan säännökset, joilla priorisoidaan samoihin hankkeisiin kohdistuvien valitusasioiden käsittely hallinto-oikeuksissa vuosina 2023-2027.*

Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaisesta etusijamenettelystä aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023—2025 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023—2027

Laki ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain määräaikaisesta muuttamisesta

(uudet pykälät)

2 a § Eräiden ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupahakemusten käsittelyjärjestyksestä

2 b § Menettelyllinen etusija

+ Valtioneuvoston asetus selvityksestä

Lainmuutos ja asetus olisivat määräaikaisia.

Lait vesilain, ympäristönsuojelulain ja maankäyttö- ja rakennuslain määräaikaisesta muuttamisesta

(uudet pykälät)

VL 15:4 a § Eräiden valitusasioiden käsittely kiireellisenä

YSL 197 a § Eräiden valitusasioiden käsittely kiireellisenä

MRL 188 a § Uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittävää kaavaa koskevan valituksen käsittely kiireellisenä

Lainmuutokset olisivat määräaikaisia.

AVI-käsittelylaki 2 a §

2 a §

Tiettyjen ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupahakemusten käsittelyjärjestyksestä

Tässä pykälässä lueteltuihin, vihreän siirtymän investointeja edistäviin lupahakemuksiin, jotka ottavat huomioon ei merkittävää haittaa –periaatteen, annetaan menettelyllinen etusija suhteessa muihin aluehallintoviraston ratkaistaviksi saapuneisiin ympäristölupa-hakemuksiin ja vesilain mukaisiin lupahakemuksiin.

Menettelyllinen etusija annetaan seuraaville hankkeita koskeville hakemuksille:

- 1) uusiutuvan energian hanke vesiympäristössä tai uusiutuvan energian tuotantolaitos;
- 2) polttoaineiden tai fossiilisten raaka-aineiden käyttöä korvaavat teollisuuden sähköistämishankkeet;
- 3) vedyn valmistus ja hyödyntäminen, lukuun ottamatta fossiilisista polttoaineista valmistettua vetyä;
- 4) hiilidioksidin talteenotto, hyödyntäminen ja varastointi;
- 5) akkutehdas ja akkumateriaalien valmistus ja uudelleenkäyttö.

Menettelyllistä etusijaa voidaan soveltaa myös hankekokonaisuuteen, joka lupahakemuksen pääasiallisen lupaperusteen osalta täyttää 1 ja 2 momentin mukaiset edellytykset.

 Menettelyllisestä etusijasta päätetään käsittelyratkaisuna osana aluehallintoviraston lupapäätöstä.

AVI-käsittelylaki 2 b §

2 b §

Menettelyllinen etusija

Hakija voi pyytää, että hakemukselle annetaan 2 a §:ssä tarkoitettu menettelyllinen etu-sija. Hakijan on esitettävä riittävä selvitys siitä, että hakemuksen mukaisessa toiminnassa otetaan huomioon ei merkittävää haittaa –periaate.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettun selvityksen sisällöstä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2025.

Hakija voi pyytää menettelyllisen etusijan antamista tässä laissa tarkoitettun jo vireillä olevan lupa-asian käsittelyyn.

Valtioneuvoston asetus selvityksen sisällöstä vuosina 2023-2025

Ns. AVI-käsittelylain nojalla annettaisiin uusi määräaikainen asetus:

1 § Soveltamisala

2 § Selvityksen sisältö

Selvityksen on sisällettävä liitteen 1 mukainen hakijan kirjallinen arvio siitä, aiheutuuko toiminnasta merkittävää haittaa kestävästä sijoittamista helpottavasta kehyksestä ja ase-tuksen (EU) 2019/2088 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/852 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuille ympäristötavoitteille, joita ovat:

1) ilmastonmuutoksen hillintä; 2) ilmastonmuutokseen sopeutuminen; 3) vesivarojen ja merialueiden luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojeleminen; 4) kiertotalouteen siirtyminen; 5) ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen; sekä 6) biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojeleminen ja ennallistaminen.

Selvityksen on sisällettävä myös yhteenveto hakijan arviosta.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

3 § Voimaantulo

Liite Selvityksen rakenne

(Taulukko) – perustuu pykälässä 2 § mainitun EU-asetuksen artiklan 17 kohtaan 1

Ympäristönsuojelulaki ja vesilaki

YSL 197 a §

Eräiden valitusasioiden käsittely kiireellisenä

Lupa-asia, jonka valtion ympäristölupaviranomainen on ratkaissut ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain (898/2009) 2 a §:ssä tarkoitetussa etusijamenettelyssä, on muutoksenhakutuomioistuimessa käsiteltävä kiireellisinä suhteessa muihin ympäristölupa-asioihin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2025.

VL 15 luku 4 a §

Eräiden valitusasioiden käsittely kiireellisenä

Lupa-asia, jotka lupaviranomainen on ratkaissut ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain (898/2009) 2 a §:ssä tarkoitetussa etusijamenettelyssä, on muutoksenhakutuomioistuimessa käsiteltävä kiireellisinä suhteessa muihin lupa-asioihin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2025.

Maankäyttö- ja rakennuslaki

MRL 188 a §

Uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittävää kaavaa koskevan valituksen käsittely kiireellisenä

Uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittäväksi katsottavaa asemakaavaa koskeva valitus ja 77 a §:ssä tarkoitettua tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä hallintotuomioistuimessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2027.

Tätä lakia sovelletaan myös lain voimaan tullessa tuomioistuimessa vireillä olleisiin tässä laissa tarkoitettuihin valituksiin.

Säännösten voimassaoloaikaan ja siirtymäsäännöksiin liittyvät näkökohdat

HE-luonnos on lausunnolla 7.6.2022 saakka Lausuntopalvelu.fi:ssä,
<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=2e8c6721-4711-43d8-987b-deca2144eb4a>

Hanke <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=YM019:00/2022>

Kaikki lainmuutokset tulisivat voimaan samaan aikaan 1.1.2023 (budjettilaki)

- AVI:ssa etusijakäsittelyn soveltaminen alkaisi 1.1.2023.
- Hallinto-oikeudet soveltaisivat
 - maankäyttö- ja rakennuslain kaavavalitusasioissa uutta pykälää heti 1.1.2023 lukien.
 - ympäristölupa ja vesilupa-asioihin sovellettaisiin uusia pykäläitä, kun AVI on antanut etusijakäsittelyssä päätöksen ja siitä on valitettu Vaasan hallinto-oikeuteen.

Muutoslakien ja asetuksen voimassaolon päättymisen olisi riiden kirjausten mukainen.

Valmistautumismäärärahaalla ja tulosohjauksen kautta voidaan varmistaa jo 2022, että toiminta käynnistyy täysimääräisesti 1.1.2023.

Hallituksen esitys ympäristönsuojelulain muuttamisesta

ELY-AVI –yhteistyön tausta

- Tausta:
 - Kehysriihen 4/2021 varaus hallituksen esityksen tekemiselle
 - Kehysriihen 4/2022 kirjaus ” [Yhteydenpitoa ja tiedonvaihtoa aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten välillä tehostetaan ympäristönsuojelulakia muuttamalla.](#)”
- Ympäristöministeriössä on tehty pitkäjänteisesti työtä yhdessä aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa hallinnonalan viranomaistoiminnan kehittämiseksi ja tiivistämiseksi. Yhteistyötä tehdään jo nykyään laajasti.
 - Tällä säännöksellä varmistettaisiin se, että AVIn ja ELYn yhteistyö ympäristölupa-asian käsittelemisessä ja lupaharkinnan aikana tulisi säännönmukaiseksi toimintatavaksi.
- Ympäristönsuojeluasetuksen 13 §:n sisältö siirrettäisiin lain tasolle uudeksi YSL 44 b §:ksi
 - Yhteistyöstä on jo voimassa olevaa sääntelyä, nyt sitä vahvennettaisiin ja tarkennettaisiin
- Hallituksen esitys ympäristönsuojelulain muuttamisesta, lisätään uusi 44 b § lakiin
 - > HE:n mukaan myös lakitekninen lisäys SYKE:n tehtävistä hylkyjen ja likaantuneiden eläinten hoitamisen järjestämisestä

Uusi YSL 44 b §

- Ympäristönsuojeluasetuksen 13 §:n sisältö siirrettäisiin lain tasolle uudeksi YSL 44 b §:ksi

- Pykälän säännös nyt:

”Viranomaisen voi lupa- tai ilmoitusasian selvittämiseksi tarvittaessa järjestää neuvotteluja asianomaisen valvontaviranomaisen ja hakijan kanssa”

- Pykälän säännös muutettuna:

” Viranomaisen **on** lupa-asian selvittämiseksi **ja lupaharkintaa varten tarvittaessa neuvoteltava tai käytävä keskusteluja** asianomaisen valvontaviranomaisen **ja myös** hakijan kanssa.”

- Säännöstä muutetaan velvoittavampaan suuntaan: on keskusteltava
 - Toisaalta: tarvittaessa, eli pienemmissä asioissa joissa valvontaviranomaisen osaaminen ei olisi tarpeen, ei olisi välttämätöntä lupamenettelyn ja lupaharkinnan aikaiseen yhteydenpitoon
 - Keskustelu tai neuvottelu: keskustelu vapaamuotoisempi, neuvottelu virallisempi, josta muistio
 - myös hakijan kanssa: (lupa)viranomaisen joko hakijan TAI valvontaviranomaisen TAI molempien kanssa
 - ELY-keskuksen valvojat tuntevat usein toiminnan läheisesti, tätä tietoa enemmän lupamenettelyyn mukaan. Luvat valvottavampia, selkeämpiä.

